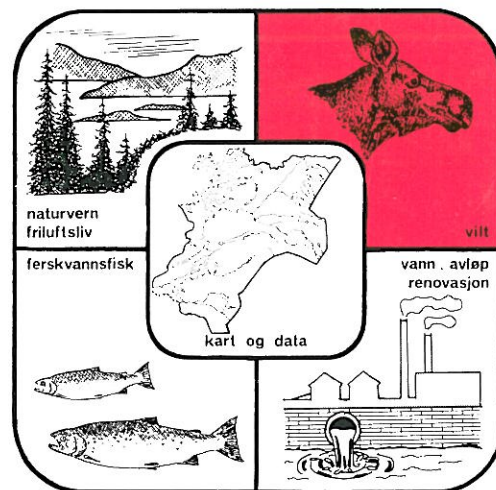

89097

KESMANNEN I NORD-TRØNDELAG
MILJØVERNADDELINGEN

RAPPORT nr. 2-84

Viltområdekartlegging Erfaringer fra Nord-Trøndelag

333.954
EIN

FYLKESMANNEN I NORD-TRØNDELAG

MILJØVERNAVDELINGEN

Miljøvernavdelingen er en del av fylkesmannssembetet i Nord-Trøndelag. Avdelingen ble opprettet 1. september 1982 og består av følgende faggrupper:

- ferskvannsfisk
- forurensning (VAR)
- kart og data (fylkeskartkontoret)
- naturvern og friluftsliv
- vilt

Miljøvernavdelingen har 24 personer ansatt i faste eller midlertidige stillinger.

Resultatene av en del av avdelingens virksomhet trykkes blant annet i denne rapportserien. I tillegg vil resultatene av enkelte konsulentttjenester som er utført for avdelingen bli presentert i serien. Opplaget er begrenset. Rapportens form og innhold er bestemt av hurtig presentasjon av resultater og data-grunnlaget for den enkelte undersøkelse. Det er tillatt og ønskelig at data og vurderinger i rapporten gjengis og benyttes av andre, så fremt kildene oppgis.

En liste over tidligere rapporter er gjengitt bak i heftet.

Forespørsler kan rettes til:

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Miljøvernavdelingen
7700 Steinkjer
Tlf. 077/64 400

**FYLKESMANNEN I NORD-TRØNDELAG
MILJØVERNAVDELINGEN**

**VILTOMRÅDEKARTLEGGING
ERFARINGER FRA NORD-TRØNDELAG**

AV KJELL EINVIK

RAPPORT NR: 2-1984

STEINKJER, FEBRUAR 1984

Forord

I møte i viltnemndenes arbeidsutvalg i Nord-Trøndelag den 8. april 1981 ble følgende vedtak fattet:

«Med utgangspunkt i innholdet i DVF's nye målsetting samt §§ 1 og 7 i utkast til lov om viltet, foreslår arbeidsutvalget for viltnemndene i Nord-Trøndelag at viltområdekartverket for kommunene i Nord-Trøndelag blir revidert snarest mulig.»

Dette vedtak ble lagt fram for fellesmøtet for viltnemndene den 9. april s.å. Fellesmøtet sluttet seg enstemmig til vedtaket i arbeidsutvalget.

Etter en prosjekteringsperiode ble kartleggingsarbeidet igangsatt den 1. juni 1982. Selve viltområdekartleggingen fram til ferdigtegnede grunnlagskart har tatt ca. 1 år.

Følgende har støttet prosjektet økonomisk: Nord-Trøndelag fylkeslandbrukskontor v/skogbruksetaten, Nord-Trøndelag fylkeskommune, fylkesmannen i Nord-Trøndelag v/miljøvernavdelingen, viltnemndene i Nord-Trøndelag og Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk.

Arbeidet er utført av konsulent Kjell Einvik.

Steinkjer, 1. februar 1984

Torstein Øyen og Paul Harald Pedersen

INNHold

Side

1. Sammendrag	4
2. Innledning	5
3. Metoder	5
3.1 Generelt	5
3.2 Kartlegging av de enkelte arter/artsgrupper	6
3.3 Spesielle registreringsopplegg	8
3.4 Andre kilder	9
4. Framstilling av viltområdekartverket	10
5. Bruk	11
6. Konklusjon	12
7. Litteratur benyttet under viltområdekartleggingen	13

VEDLEGG

1. Sammendrag

På bakgrunn av ny viltlov ble kartlegging av viktige viltområder i Nord-Trøndelag gjennomført i perioden juni 1982—juli 1983. Kartleggingen ble utført av 1 person på heltid. I hovedsak har arbeidet fulgt et tradisjonelt opplegg med intervju av lokalkjente personer med etterfølgende befaringer. Det er imidlertid gjennomført et eget registreringsopplegg for sjøfugl samt en prøveregistrering av oter. Så langt mulig er i tillegg alle nyere viltregistreringer i fylket innarbeidet i viltområdekartverket.

Pr. i dag foreligger viltområdene nedtegnet på et grunnlagskart i M 711-serien, målestokk 1:50.000. Her har hvert av følgende tema fått egen farge:

- spesielt viktige viltområder
- elg
- hjort
- rådyr
- hønefugl (÷ spillplassene)
- hare, bever
- våtmarksarter
- sjøfugl
- småfugl m.m.
- spesialområder

Unntatt temaet «spesielt viktige viltområder» har hvert av de nevnte tema et tilhørende dataskjema. Enkelte tema er prøveframstilt. I og med at hvert tema er gitt egen farge på grunnlagskartet er det videre relativt enkelt å framstille egne kart for alle nevnte tema. Legges viltområdene og dataskjema inn på EDB forenkles framstillingsmulighetene, samt eventuell senere revidering. I henhold til viltlovens § 7 vil temaet «spesielt viktige viltområder» være viktigst å kunne presentere.

Grunnlagsmaterialet har allerede i sin nåverende form ved dette kontor vist seg svært nyttig og tidsbesparende. Til daglig blir det mye benyttet i forbindelse med høring i plansaker. I Røyrvik kommune er kartverket benyttet i et forsøksopplegg hvor viltinteressene er innarbeidet i arealplanlegging av utmarka. Videre er det antatt å være mange potensielle brukere for kartverket. Behover for ulike tema vil variere, men skogbruket vil stå i en særstilling når det gjelder behov for detaljinformasjon. Planleggere innen denne sektor er tenkt invitert til et kurs i bruk av viltområdekartverket.

Det er avslutningsvis konkludert med at et funksjonelt viltområdekartverk synes å være en forutsetning for å kunne oppfylle den nye viltlovens intensjoner. Ved en gjennomtenkt prosess med framstilling og distribusjon av ulike karttema vil flere kunne nyttiggjøre seg det arbeidet som er utført. I siste omgang er det viltet som vil tjene på dette.

2. Innledning

Viltområdekartleggingen i Nord-Trøndelag har hovedsaklig sin bakgrunn i ny viltlov av 29. mai 1981 hvor det i § 7 heter at hensynet til viltinteressene skal innpasses i den oversiktlige planlegging av arealdisponering i kommune og fylke. En forutsetning for å kunne følge opp denne intensjon syntes å være at viltinteressene på forhånd var kartlagt. I 1972 ble viltnemndene bedt om å tegne inn viktige viltområder på kart. Dette materialet ble imidlertid av varierende kvalitet fra kommune til kommune samtidig som enkelte opplysninger nå var foreldet. Mange viltområder vil også over tid kunne endre funksjon, avgrensning og kvalitet. Dette skaper i seg selv et generelt behov for jevnlig revidering av viltområdekartverket.

Kartleggingen av viltområder i Nord-Trøndelag foregikk i perioden 1. juni 1982—1. juli 1983 og ble utført av 1 person på heltid.

3. Metoder

3.1 Generelt

I hovedsak har kartleggingen fulgt et tradisjonelt opplegg med viltnemndene som kontakt eller kontaktformidler til andre lokalkjente personer i kommunene. Med de ressurser som stilles til rådighet synes denne «inngangsbilletten» å være en forutsetning for kartleggingen. Metoden er videreutviklet av et opplegg som ble benyttet i Sør-Trøndelag i 1980.

Innenfor prosjektets rammer har imidlertid også andre kartleggingsmetoder vært benyttet for enkelte arter. Dette blir beskrevet under kap. 3.3 Spesielle registreringsopplegg.

Etter at kontaktpersonene for et område er intervjuet med hensyn på viltforholdene er det foretatt befarings i enkelte utvalgte biotoper for å undersøke dagens funksjon, tilstand og mulig avgrensning. Befaringsdelen av opplegget har vært tidkrevende. Mange biotoper, heriblant de fleste som er vurdert spesielt viktige, egner seg best for befarings bare i deler av året, dette vil ofte si vår og forsommer. Dette skaper en knapphet på tid som medfører at bare et lite utvalg biotoper kan befares. Befaring er vurdert som en viktig del av arbeidet også fordi det har vist seg at kildene kan ha varierende forutsetninger for sine opplysninger, nevnes her kan artsforvekslinger og manglende trening i å orientere seg etter kart. For senere eventuelt å kunne forsvare restriksjoner med hensyn på omdisponering av arealbruken i spesielle områder, er det nødvendig at kartleggeren har sett området. Etter en prosess med intervju av lokalkjente samt befarings i de antatt viktigste biotopene, bør kartleggeren ha en viss oversikt over viltforholdene i en kommune. Alle relevante opplysninger og inntrykk er videre nedtegnet på et grunnlagskart i målestokk 1:50 000, samt at alle data er ført inn i et standardisert dataskjema, se vedlegg 1.

3.2. Kartleggingen av de enkelte arter/artsgrupper

Hjortevilt

Her er det lagt vekt på å få med biotoper som tilfredsstiller artenes minimumskrav, i første rekke gode vinterbiotoper. I tillegg er sesongtrekkene kartlagt. I Nord-Trøndelag er det elgen som har de mest markerte vinteroppholdssteder, for hjort og rådyr er de viktigste områdene oftest helårsområder. De for fylket spredte bestander av hjort er kartlagt i sin helhet. Interessen for hjortevilt og kjennskapen til biotopene er god i fylket og disse artene er derfor takknemlige kartleggingsobjekter.

Hønsefugler

Her er de viktigste helårsområdene for artene storfugl, orrfugl, lirype, fjellrype og jerpe kartlagt. For enkelte kommuner har det vært vanskelig å skille ut de viktigste områdene. Hvis det ikke har lyktes å begrense svært store områder er disse ikke blitt kartfestet. I enkelte tilfeller har en kunnet avgrense typiske vinterbiotoper. Jerpa finnes årvisst på svært avgrensede lokaliteter, men disse er ujevnt kjent fra kommune til kommune.

De viktigste biotopene å kartlegge for denne gruppen er vurdert å være spillplassene, spesielt for storfugl. For orrfugl kan spillplassene være vanskelig å avgrense, og arten spiller i Nord-Trøndelag mange steder på lite sårbare biotoper, eksempelvis innmark og islagte vatn. Folk observerer dessuten ofte spillende orrhaner i tretopper til ulike tider av året og dette forveksles i enkelte tilfeller med de egentlige spillplassene. Kartlegging av spillplasser kan noen steder være vanskelig på grunn av kildenes frykt for at opplysningene skal bli tilgjengelige for uvedkommende. Det er en svakhet ved kartleggingen ikke å ha en skriftlig instruks for oppbevaring av sårbare data.

Spillplassene, spesielt for storfugl, kolliderer ofte med skogbruksinteresser. Dette forhold har imidlertid mange ganger vist seg å skyldes informasjonsvikt. Viltområdekartverket bør ha en viktig funksjon her.

Hare, bever, ekorn

Av denne gruppen er det hovedsaklig faste forekomster av bever som er kartlagt, i første rekke områder med beverhytter og/eller gjentatte trefellinger. Arten har utvidet sitt utbredelsesområde i Nord-Trøndelag de senere år. Harebiotoper er bare unntaksvis kartlagt på grunn av vanskeligheter med å skille ut de viktigste områdene. Ekorntbiotopene er foreløpig ikke kartlagt. Det er lite kjennskap til ekorn lokalt og bestanden har vært svært tynn i fylket. Vinteren 1983 ga imidlertid flere meldinger signaler om en svak bestandsoppgang.

Rovfugl, ugler, rovdyr

Denne gruppen viltarter har noen steder vært vanskelig å kartlegge delvis av samme årsak som spillplasser for skogsfugl, men også fordi enkelte arter lett forveksles og fordi mange av artene har tynne bestander og fører en anonym tilværelse i avsides strøk. For rovfugl og ugler er det i første rekke hekkeplassene som er kartlagt. Der det har vist seg vanskelig å peke ut eksakt hekkeplass, men hvor arten observeres jevnlig i det aktuelle tidsrom, er området allikevel kartfestet som viktig område for arten. Av uglearter har kartleggingen vært konsentrert om hubro og snøugle.

Blant store rovdyr er fra gammelt av kjente hiområder for bjørn og jerv kartfestet uansett om de ikke har vært i bruk de senere år. Det kan nevnes at under prosjektets gang ble registrert ett bjørnehi i bruk vinteren 1983.

I tillegg er områder hvor gaupe synes å ha fast tilhold samt faste rekstre for gaupe og jerv kartlagt. For rovdyrarter for øvrig har kartleggingen vært konsentrert om fjellrev og oter, sistnevnte art har vært gjenstand for en spesialundersøkelse under prosjektets gang, se kap. 3.3.

Sjøfugl

Sommeren 1982 ble det i regi av prosjektet og i samarbeid med DVF-Viltforskningen gjennomført en omfattede registrering av hekkeområder for sjøfugl på Namdalskysten. Økonomisk ble også prosjektet støttet av fylkesrådmannen i Nord-Trøndelag. I tillegg er det gjennomført spesielle registreringer av ærfugl i Trondheimsfjorden og på Namdalskysten. Ærfuglregistreringene har foregått delvis i samarbeid med Norsk Ornitologisk Forening avdeling Nord-Trøndelag og delvis lokale krefter. For nærmere beskrivelse av sjøfuglregistreringene, se kap. 3.3. De områder som ikke er undersøkt spesielt er kartlagt på vanlig måte gjennom intervju.

Våtmarksarter

Foruten gjess, ender og vadefugl er her også medregnet trane, gråhegre, lommer og dykkere. Det er kartlagt både hekkeplasser og rasteplasser for trekende fugl. Biotopene er karakteristiske og ofte avgrensede og relativt enkle å kartlegge. Verdien av enkeltområder kan være vanskelig å vurdere, men er generelt satt høyt ut fra en teori om at denne typen viltbiotoper stadig blir færre som følge av utbyggingsinteresser. Sjeldne arter, både hekkende og på trekk, samt stort artsmangfold og individtetthet er faktorer som trekker opp verdien ytterligere. Evnen til å artsbetemme ender og vadere er lokalt svært varierende. Ofte har tilleggsopplysninger om adferd og observasjonstidspunkt vært nyttige i denne sammenheng. Befaringer til gunstig årstid er for denne type viltbiotoper en stor fordel.

Småfugl, gnagere m.m.

Denne gruppe vilt er bare sporadisk kartlagt da det har vist seg at svært få lokalt kan gi relevante opplysninger. Det er imidlertid kartlagt enkelte større forekomster av edellauvskog fordi denne vegetasjonstype erfaringsmessig har gode bestander av spurvefugler, spesielt sangere. Likedan er faste bestander av boltitt tatt med her selv om dette egentlig er en vadefuglart. Nærmest som en kuriositet kan nevnes at det er kartlagt er par forekomster av liten salamander, en viltart som hovedsaklig har sin nordgrense i fylket.

3.3 Spesielle registreringsopplegg.

Sjøfugl generelt.

Som et ledd i viltområdekartleggingen og sammen med nevnte samarbeidspartnere er det gjennomført en generell registrering av hekkeområder for sjøfugl på Namdalskysten i kommunene Flatanger, Nærøy, Vikna, Leka og deler av Fosnes og Namsos. Registreringene foregikk i tidsrommet 14. juni — 10. juli 1982. Det gikk med vel 100 dagsverk og i alt 12 forskjellige personer deltok, de fleste fra NOF avd. Nord-Trøndelag. Lokale ressurspersoner deltok både i planlegging og koordinering underveis og fungerte dessuten som kjentmenn i undersøkelsesområdene. Det faglige opplegg foregikk etter retningslinjer utarbeidet ved DVF-Viltforskningen og registreringsskjema utformet av samme etat ble benyttet, se vedlegg 2. På bakgrunn av de praktiske erfaringer fra sjøfuglregistreringene kan følgende råd gis for lignende opplegg i andre fylker:

- nøye planlegging er nøkkelen til en vellykket gjennomføring. Den daglige leder av undersøkelsene må delta også i denne fasen
- den daglige leder må være lokalkjent og lett å få tak i for de øvrige inventører
- mannskap, tidspunkt og utstyr må være nøye klarert på forhånd
- undersøkelsesområdene må være nøye avgrenset på kart for hvert båtlag
- innkall feltmannskapet til orienterende møte før undersøkelsene starter
- alle båtlag må ha sambandsutstyr og intakt reserveutstyr ombord
- ta de vanskeligst tilgjengelige områdene først værforholdene tillater det
- det er en fordel om inventørene har mulighet for å trekke inn i et større moderskip eventuelt husvære i undersøkelsesområdet i perioder av døgnnet.

Det meste av Namdalskysten ble undersøkt i løpet av nevnte periode. Områder som ble antatt å være godt registrert tidligere ble ikke tatt med i denne omgang. I ettertid har imidlertid behovet for registreringer også her vist seg å være til stede fordi tidligere data enten likevel ikke kunne framskaffes eller vist seg ikke å være sammenlignbare. Gjennom en slik sommerregistrering, er det i første rekke hekke- og myteområder, samt hekkebestander som blir kartlagt. Tidspunkt og metode gjør imidlertid at flere viktige arter blir underestimert, dette gjelder i første rekke ærfugl og grågås. Hekkebestanden av ærfugl er derfor registrert etter en annen metode.

Ærfugl.

Gjennom andre undersøkelser har antall hekkende par ærfugl i et område vist seg å være omtrent lik antallet voksne hannfugl i området i et bestemt tidsrom. Dette tidsrommet er vanligvis fra slutten av april til omkring 20. mai, noe senere i nord enn i sør, det vil si den tiden ærfuglen går på land for å starte hekking. Telling av voksne hanner gir derfor mulighet for raskt å få oversikt over et områdes hekkebestand. Denne metoden ble benyttet i kommunene som grenser til Trondheimsfjorden våren 1982, samt Leka, Vikna og Nærøy kommuner våren 1983.

I Trondheimsfjorden utførte medlemmer av NOF avd. Nord-Trøndelag registreringen, i Namdalskommunene lokale amatør-ornitologer og kjentmenn. Gjennom disse registreringene ble de viktigste hekkeområdene samt bestandssituasjonen for ærfugl kartlagt. Slike registreringer kan gjennomføres på forholdsvis kort tid, men er iallfall i ytre strøk begrenset av værforhold og disponibelt båtmateriell. Bølger skaper som regel problemer for selve tellingen før de gjør det for båtens framkommelighet.

Oter.

Gjennom det generelle kartleggingsarbeidet kom det fram at bestanden av oter i kystkommunene i Ytre Namdal fremdeles var betydelig. I og med at oteren også internasjonalt er viet stor oppmerksomhet i forvaltningssammenheng syntes det spesielt interessant med en nærmere kartlegging av denne artens forekomst i fylket i dag.

Som forsøksområde ble Nærøy kommune utpekt og to lokalt interesserte personer stod for administrasjon av registreringen etter fullmakt fra fylkesmannen. For å få til et ensartet grunnlag for registreringen ble det utarbeidet et skjema (vedlegg 3) som ble sendt til personer som var antatt å ha god kjennskap til arten. En del ble også kontaktet personlig. I alt ble ca. 20 personer kontaktet. De viktigste observatørene viste seg å være tidligere oterjegere. Innkomne data ble inntegnet på et oversiktskart for kommunen. På viltområdekartverket ble så senere innarbeidet bare sikre registreringer ved ynglehi fra siste år. Allikevel ble 35 slike områder kartfestet for denne kommunen. På bakgrunn av denne undersøkelsen må bestanden av oter sies å være god i Nærøy og det er grunn til å anta at situasjonen er noenlunde tilsvarende i de øvrige kystkommunene.

3.4 Andre kilder.

Så langt mulig, er alle nyere viltregistreringer i fylket innarbeidet i viltområdekartverket. Dette gjelder i første rekke undersøkelser i forbindelse med planer om kraftutbygging og skytefelt for Forsvaret. Det er gjort forsøk på å innarbeide ornitologiske registreringer utgitt i rapports form av ulike institusjoner. Disse har imidlertid vist seg å være grove med hensyn på områdelokalisering og avgrensning og derfor i en slik form lite egnet for dette kartverk. Oversikt over benyttet litteratur finnes under kap. 7.

Det er i kartleggingsperioden gjort gjentatte henvendelser både skriftlig og muntlig til Norsk Ornitologisk Forening angående deltakelse i deres materiale fra fylket, spesielt når det gjelder de viktige rovfugllokalitetene. På tross av muntlige lovnader foreligger pr. dags dato verken materiale eller skriftlig tilsagn om dette.

4. Framstilling av viltområdekartverket.

Pr. i dag foreligger viltområdene nedtegnet på et grunnlagskart i M 711-serien, målestokk 1:50 000. På grunnlagskartet har hvert av følgende tema egen farge:

- spesielt viktige viltområder
- elg
- hjort
- rådyr
- hønsfugl (÷ spillplassene)
- hare, bever
- våtmarksarter
- sjøfugl
- småfugl m.m.
- spesialområder

Temaet «spesielt viktige viltområder» er framkommet etter en skjønnsmessig vurdering og hvert område kan inneholde flere arter og funksjoner. «Spesialområder» innbefatter spillplasser for skogsfugl og viktige områder for rovvilt og enkelte andre spesielt sårbare arter.

Unntatt «spesielt viktige viltområder» har hvert av de nevnte tema et tilhørende dataskjema. Samtlige dataskjema er ført ferdig. Ett kartblad, nr. 1622 II Frosta, er prøveframstilt med alle tema. Temaet «spesialområder» er framstilt i 1 eksemplar for samtlige kartblad i fylket i målestokk 1:50 000. I tillegg til grunnlagskartet for sjøfugl i samme målestokk er diverse oversiktskart vedrørende sjøfugl i fylket prøveframstilt i målestokk 1:100 000.

I og med at hvert tema er gitt en egen farge på grunnlagskartet, er det videre mulig å framstille egne kart for alle nevnte tema. Legges viltområdene sammen med dataskjemaene inn på EDB åpner det seg muligheter for senere å kunne framskaffe mer «spesialsydd» kart, f.eks. vinterområder for en art, spesielt sårbare områder for en art, områder som er vurdert regionalt eller nasjonalt viktige, ulike målestokker m.v. Det vil være nødvendig å knytte til seg profesjonell tegnehjelp. Dette vil imidlertid bli et økonomisk spørsmål. For Nord-Trøndelags vedkommende er det naturlig å tenke seg følgende prioritering i den videre framstilling:

1. Framstille folien «spesielt viktige viltområder» i et nødvendig antall eksemplarer for aktuelle planmyndigheter i fylket.
2. Framstille foliene «våtmarksarter», «sjøfugl» og «elg».
3. Framstille de resterende tema.

Dersom de ulike tema ikke legges inn på EDB er det ønskelig å framstille enkelte tema i en mindre målestokk som oversiktskart f.eks. 1:250 000.

Med tanke på senere revidering er det en stor fordel at dataskjemaene blir lagt inn på EDB. Skjemaene er for øvrig utformet til dette formål.

5. Bruk.

Grunnlagsmaterialet er allerede tatt i bruk på flere områder. Til daglig blir det benyttet ved uttalelser i ulike reguleringsplaner og andre naturinngrep. Til dette formål har kartverket allerede vist seg å være svært nyttig og arbeidsbesparende. Videre har kartverket vært benyttet i et forsøksopplegg med arealplanlegging i utmark i Røyrvik kommune i forbindelse med generalplanleggingen. Her er de viktigste viltområdene inntatt som eget kartbilag samt innarbeidet i et vedtektskart i kommunens generalplan. Dette arbeidet er tenkt videreført i de andre kommunene i fylket.

Det er en svakhet ved kartverket at det ennå ikke foreligger instruks for bruk og oppbevaring av opplysningene. I sin eksakte form er det flere opplysninger som ikke uten videre egner seg for videreformidling. Fylkesmannen har foreslått at denne type opplysninger innarbeides i temaet «spesielt viktige viltområder» hvor arter og funksjoner ikke er spesifisert, samt at temaet «spesialområder» med tilhørende dataskjema kun oppbevares ved miljøvernavdelingen. Førstnevnte tema distribueres videre til alle aktuelle planleggere av arealbruk på kommune- og fylkesnivå. Hovedregelen er så at all omdisponering av arealbruk skal søkes unngått i områder av spesiell viktighet for viltet. Synes allikevel kollisjon uunngåelig skal det tas kontakt med viltkonsulenten som så deltar i planleggingen av inngrepet i slike områder.

Når det gjelder skogbruk står denne form for arealutnyttelse i en spesialstilling i forhold til viltområdene. Skogsdrift må i større grad enn mange andre inngrepsformer antas å komme i berøring med viktige viltområder. Skogbruket vil derfor ha større behov for tilgang på detaljopplysninger. Fylkesmannen vil derfor gå inn for at i hvert fall planleggere i skogbruket innkalles til kurs i bruken av viltområdekartverket. Gjennom dette kan en funksjonell tveiskontakt søkes oppnådd på en mer konkret måte.

Temakartene vil i tillegg til bruken i mer daglige forvaltningsoppgaver sannsynligvis ha sin største verdi i forbindelse med ressursregnskap og -planlegging. Dette kan mer konkret tenkes aktuelt i ulike kommunale og regionale forvaltningsopplegg, herunder overvåkning, men også i sammenheng med rene forskningsprosjekt. Som eksempler kan nevnes følgende forvaltningsoppgaver hvor fylkesmannen ved viltkonsulenten allerede er engasjert:

- vintertellinger av hjortedyr, i første rekke elg
- bestands- og produksjonsovervåkning på spesielt viktige sjøfugllokaliteter
- overvåkning av rovfugllokaliteter
- ytterligere registrering av oter, bestandsutvikling

Videre kan blant annet følgende anvendelsesmuligheter være aktuelle for temakart:

- viktige våtmarkslokaliteter i forhold til dyrkingsplaner
- vinterbeiteområder for hjortevilt i forhold til eksisterende og ventet aldersstruktur i plantefelt
- enkelte tema i sammenheng med vegetasjonskart
- temaet «sjøfugl» i en akutt forurensningssituasjon.

Større grunneiere som delvis har egne ansatte i viltspørsmål vil dessuten ha behov for temakart. I henhold til viltlovens § 7 vil imidlertid temaet «spesielt viktige viltområder» være viktigst å kunne presentere.

6. Konklusjon.

For å kunne oppfylle viltlovens intensjoner synes det å være en forutsetning å kunne disponere et funksjonelt viltområdekartverk. Mange instanser bør gjennom sitt virkeområde ha interesse av et oppdatert materiale på dette feltet i sitt daglige arbeid. Sentralt, ved viltkonsulentens kontor, har kartverket allerede i sin nåværende form vist seg svært nyttig og tidsbesparende, spesielt i plansaker. Ved en gjennomtenkt prosess med framstilling og distribusjon av ulike karttema vil flere kunne nyttiggjøre seg det arbeidet som er utført. I siste omgang er det viltet som vil tjene på dette.

Avslutningsvis synes det riktig å nevne et par praktiske vurderinger av viltområdekartlegging som gjelder generelt og derfor er overførbare. Kartleggerens kvalifikasjoner bør være best mulig. På det personlige plan kreves god menneskekunnskap både for å få tak i opplysninger og samtidig kunne vurdere innholdet i disse. Faglig stilles det store krav for å kunne argumentere ut fra et utvidet viltbegrep samt foreta skjønnsmessige vurderinger av hvilke områder som er viktigere enn andre.

Tidsfaktoren spiller en vesentlig rolle i kartleggingsarbeidet.

På grunn av behovet for befaringer til ulike tider av året er det en fordel om kartleggingen kan pågå over et helt år. I denne sammenheng er allikevel vår og forsommer viktigst. Behovet for jevnlig revidering av kartverket er til stede. Da vil en større del av arbeidsinnsatsen kunne legges i befaringer. Framstilling og datalagring vil ha betydning for arbeidsomfanget ved en senere revidering.

7. Litteratur benyttet under viltområdekartleggingen

- Andersen, R. og Kjos-Hanssen, O. 1983. Forundersøkelser av hjorteviltinteressene i Sanddøla og Luru, Nord-Trøndelag. DVF-Reguleringsundersøkelsene. Rapport 1-1983.
- Andersen, R. & al. 1983. Del I. Rovviltundersøkelser i Snåsa, Grong og Lierne kommuner, Nord-Trøndelag.
Del II. Brukerundersøkelse blant jegere i Snåsa, Grong og Lierne kommuner. DVF-Reguleringsundersøkelsene. Rapport 2-1983.
- Bevanger, K. 1981. Fuglefaunaen i Nesåas nedbørsfelt, Nord-Trøndelag. DKNVS-Museet Rapport, Zool. ser. 1981-15.
- Bevanger, K. 1982. Ornitologiske observasjoner i Høylandsvassdraget, Nord-Trøndelag. DKNVS-Museet. Rapport Zool. ser. 1982-1.
- Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske 1972.
Retningslinjer for registrering og kartlegging av viltområder.
- Folkestad, A.O. 1977. Registrering av ornitologisk viktige våtmarker i Norge. Stensilert rapport.
- Frengen, O. og Nygård, T. 1977. Våtmarksområdene på Leknesøyene og Nesset, Leka kommune i Nord-Trøndelag. Stensilert rapport.
- Jaren, V. 1982. Notat om kartlegging av viltområder. Samlet plan for forvaltning av vannressursene. Miljøverndepartementet.
- Karlsen, S. Ornitologiske undersøkelser i Lømsen, Steinkjer, Nord-Trøndelag, 1973—1978. Stensilert rapport.
- Krogstad, K. 1979. Fuglefaunaen i Tromsdalen og Borgsåsenområdet, Verdal og Levanger kommuner, 1979. Trøndersk Natur Supplement nr. 3-1979.
- Lorentzen, Ø. 1982. Rapport fra et våtmarksområde i Steinkjer og Inderøy kommuner. Trøndersk Natur nr. 3-1982
- Nygård, T & al. 1976. Ornitologiske undersøkelser i fjellområdet fra Vera til Sørli, Nord-Trøndelag. DKNVS-Museet. Rapport Zool. ser. 1976-3.
- Reitan, O. og Kjos-Hanssen, O. 1980. Viltundersøkelser i forbindelse med plan om kraftutbygging i Mossa-vassdraget, Nord-Trøndelag. DVF-Reguleringsundersøkelsene. Rapport nr. 1-1980.
- Reitan, O. & al. 1982. Viltartenes forekomst, bestandsstørrelse og biotoper i de midlertidig vernede vassdrag. Del V-Region 4 Trøndelag. DVF-Reguleringsundersøkelsene. Rapport nr. 3-1982.

- Reitan O. & al. 1982. Viltbiologi, jakt og fiske i Nord-Fosenområdet.
Undersøkelser i anledning planlagt skytefelt. DVF-Reguleringsundersøkelsene.
Rapport nr. 6-1982.
- Røv, N. 1982 Sjøfuglundersøkelser på Sklinna 1980—81. DVF-Viltforskningen.
Stensilert rapport.
- Spjøtvoll, Ø. Ornitologiske undersøkelser i Huddingsdalen, Røyrvik kommune, Nord-Trøndelag.
Stensilert rapport.
- Suul, J. og Frengen, O. Undersøkelser på Trøndelagskysten sommeren 1974.
Stensilert rapport.
- Thingstad, P.G. og Nygård, T. 1982. Ornitologiske undersøkelser i Sanddøla- og Luruvass-
dragene. DKNVS-Museet.
Rapport Zool. ser. 1982-6.
- Thingstad P. G. og Nygård, T. 1982. Småviltbiologiske undersøkelser i Sanddøla- og Luruvass-
dragene 1981—1982. DKNVS-Museet.
Rapport Zool.ser. 1982-7.

VEDLEGG

VILTOMRÅDEREG.

Fylkes-, kommunenr.

Kartblad

UTM-koordinater

Kartl.tidspunkt.

Kartlegger:

Areal, km²

Kilde(r):

NR	ART	ARTS KODE	ARTENS BRUK AV OMRÅDE		OMRÅDETS VERDI	BESTANDS- TETTHET		CMR. SÅRB	KARTREFERANSE AREAL OG H.O.H.		
		for	1 Helårs	6 Trekkv.	1 Lokal	1 Anslått	1	UTM- koordinater	Areal km ²	H.o.h snitt	
		ev.	2 Vinter	7 Kalvepl	2 Region.	2 Tellet	Lite				
		EDB	3 Vår	8 Hiomr.	3 Nasjon.	3 Spredt	sår-				
		4 Sommer	9 Hekkepl	4 Intern.	4 Middels	bar					
		5 Høst	10 Rastepl.		5 Rik	2					
			11 Mytepl.		6 Svært	Sår-					
			12 Spillpl.		rik	bar					
			13 Overn.- plass		7 1 - 10	3					
					8 10 - 100	Svært					
					9 100-1000	sår-					
					10 >1000	bar					
			1-5	6-13	1-4	1-2 3-6 7-10	1-3				
				</							

Merknader:

KARTLEGGING AV SJØFUGL SOMMARSTID

VEDLEGG 2

1²

KILDE(R):

LOK.

OMR.

KOM.

FYLKE

18: NÖYAKT. UTM.

35: NÖY. DATO

47: KOLONI

1= ein mindre lok.
2= fl. mindre lok.
3= større koloni,
område, sektor.

1= nøyaktig
2= +- 1 dag
3= +- 3 dagar
4= +- 1 veke

1= koloni
2= fl. (sub)kol.
3= spredde par
4= egg/dunvær
5= komb. 1-4

UTM:

7 12 18

FY/KO/OMR:

19 26

ÅR:

43: FRAMGANGSMÅTE.

44: NÖYAKTIGHEIT

45-46: HEKKEKODE

66: KATEGORI

1= fullst. reirteljing
2= delvis
3= telj. av individ/par
anslått antal par
4= individ-teljing
5= moglege reirplassar
6= lokalbefolkninga
7= (fly)fotografi
8= anna metodikk

1= "nøyaktig"
2= ca.-tal ($\pm 20\%$)
3= grovt estimat
5= maksimumstal
6= minimumstal
7= anna vurdering

2= mogleg hekkeomr.
4= par obs. i mogl.
hekkeområde
7= besök antatt reirpl.
8= varsling etc.
10= reirbygging
11= spiller såra
15= mat for unge
16= reir med egg
17= reir med unge

1= myting
2= oversomrande el.
ikkje-hekkande
3= ungfuglar
4= trekk, rastepl.
5= naturleg næring
6= kunstig næring
7= næringstrekk
8= kvileplass
9= overnattingspl.

KART

67 71

ART	ARTSKODE	TIDS - PUNKT			HEKKING								ANDRE OBS.			
		DATO	MND.	NØY.	TOTALT ANTAL INDIVID	METODIKK			ANTAL REIR/PAR OPPTALT	1-REIR	2-PAR	ANTAL HANNAR	ANTAL INDIVID	NØY.	KAT.	
						FRAMG.	NØY.	HEKKE - KODE								KOLONI
	28	31			36	43					49		55	60	64	68
SMÅLOM	001															
HAVHEST	008															
HAVSULE	009															
STORSKARV	010															
TOPPSKARV	011															
GRÅHEGRE	012															
GRÅGÅS	014															
GRAVAND	019															
STOKKAND	020															
ÆRFUGL	030															
SILAND	036															
LAKSAND	037															
TJELD	066															
SANDLO	067															
VIPE	071															
STEINVENDAR	072															
RAUDSTILK	080															
STRANDSNIPE	084															
STORSPOVE	087															
MYRSNIPE	076															
TJUUVJO	096															
HETTEMÅSE	099															

ART	ARTSKODE	TIDS - PUNKT			HEKKING								ANDRE OBS.				
		DATO	MND.	NOY.	TOTALT ANTAL INDIVID	METODIKK			STATUS	ANTAL REIR/PAR OPTALT	1 REIR 2 PAR	ANTAL HANNAR	ANTAL INDIVID	NOY.	KAL.		
						FRAMG. NOY.	HEKKE - KODE	KOLONI									
	28	31			36	43					49		55		60		66
SILDEMÅSE	100																
GRÅMÅSE	101																
SVARTBAK	102																
FISKEMÅSE	103																
KRYKKJE	104																
MAKRELLTERNE	106																
RAUDNEBBTERNE	107																
TERNE ubest.	901																
ALKE	108																
LOMVI	109																
POLARLOMVI	110																
TEISTE	111																
LUNDE	112																
STEINKOBBE	990																
HAVERT	991																
NISE	992																
STAURKVAL	993																
OTER	994																
MINK	995																

MERKNADAR:

Undersøkelsen inngår som et ledd i viltkonsulentens arbeid med å revidere vil-
tområdekartverket i fylket. Videre håper en rundspørringen kan gi et inntrykk
av oterbestandens størrelse i Nærøy pr. i dag. Trolig vil en også kunne få en
pekepinn om hvorvidt arten er inne i en negativ bestandsutvikling slik tilfellet
er i de sørlige deler av landet.

Tegnforklaring:

- - observasjoner fra 1982—83
- ⌞ - observasjoner fra årene 1978—1981
- - observasjoner før 1978
- D - observasjoner av et eller flere dyr
- Y - yngleplass
- FT - fast tilholdssted (oterurd, spiseplass)
- ST - otersti
- SP - spor

Merknader til enkeltobservasjoner gis tallreferanse slik eksemplet viser:

- ⊙ - Markeringen står for: Oter sett inneværende eller siste år. Særskilte
1 opplysninger finnes under merknad 1 nedenfor.

Kolvereid, 17.02. 1983

NN

NN

.....
Observatørens navn adr.:

Mener du at oterbestanden på dine kanter er

voksende?

minkende?

uendret?

Merknader:

Hittil utkommet i samme serie:

Nr. 1-1983: Tiltak for å redusere antall kollisjoner mellom elg og tog i kommunene Grong og Snåsa.

Nr. 1-1984: Kontroll med landbruksavrenning. Resultater 1983.

